

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-534-1-54>

SOCIAL PERSPECTIVES OF INTERNATIONAL COMMUNICATION

СОЦІАЛЬНІ ПЕРСПЕКТИВИ МІЖНАРОДНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Bilokonenko L. A.

*Doctor of Sciences in Philology,
Professor,
Professor at the Department
of Ukrainian Language
Kryvyi Rih State Pedagogical
University
Kryvyi Rih, Ukraine*

Білоконенко Л. А.

*доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри української мови
Криворізький державний
педагогічний університет
м. Кривий Ріг, Україна*

У науковому полі комунікацію визначають по-різному, зокрема, М. Вегеш, М. Палінчак, В. Петрінко визнають як загальне поняття, що функціонує в багатьох просторах, між яких і соціальний (соціокультурний), трактують як «передачу інформації від людини до людини в процесі будь-якої діяльності» [1, с. 495]. Міжнародна комунікація охоплює різні аспекти життя (культурний, політичний, економічний, технологічний тощо). Інструментарій міжнародної комунікації, зазначає В. Кошійка, просуває національні інтереси у глобальному осередку задля впевнення власного й міжнародного середовища в політичних рішеннях і взаємодії, економічному співробітництві, культурному обміні, тому міжнародні комунікації «сприяють репутаційному позиціонуванню держави, забезпечують міжнародні й національні інтереси» [3, с. 4]. У сучасному світі розвиток міжнародної комунікації важко переоцінити, оскільки країни стають все більше взаємопов'язаними, що потребує контактів між людьми з різних країн. Глобальні світові проблеми (соціальні, політичні, економічні, кібербезпека, пандемії тощо) охоплюють широке коло питань, і для їхнього розв'язання важливе багаторівневе контактування, бо ці запити узалеженні, масштабні, довготривалі, а то й катастрофічні. Міжнародні знаннями, ідеями, технологіями, що збагачує розуміння інших народів, розширює світогляд, підвищує толерантність.

Міжнародна комунікація є ключовим аспектом сьогочасного життя, світові організації розробляють документи, що регулюють і

підтримують ефективну взаємодію між країнами та культурами. Це «Загальна декларація прав людини», що закладає фундамент для свободи слова й думок, є основою для ефективних міжнародних контактів; «Міжнародний пакт про громадянські і політичні права», де деталізовані права людей, між ними й щодо свободи думки, совісті, релігії, поглядів; декларація Комітету міністрів Ради Європи «Про культурну різноманітність», яка фундує основи міжкультурного діалогу; «Конвенція про охорону нематеріальної культурної спадщини» – документ сприяє збереженню й розвитку нематеріальної спадщини, поміж цих явищ мови й традиції народів світу. Рада Європи, Організація економічного співробітництва та розвитку ухвалюють низку конвенцій та рекомендацій для захисту прав людини, свободи слова, розвою демократичних інститутів. Ці та інші документи встановлюють стандарти щодо комунікації, захищають права людини, відкривають шляхи для співробітництва, декларують високий рівень професіоналізму, культурної компетентності й етичної відповідальності учасників. Міжнародне право в галузі комунікації є динамічною сферою, і нові документи слугують основою для національного законодавства в багатьох країнах, Тож розвій міжнародної комунікації протегує цивілізаційні процеси, запобігає конфліктам, уможлиблює співпрацю й розвинення високоорганізованого суспільства.

Однак міжнародна комунікація спричиняє й певні проблеми. Різні мови можуть створювати значні бар'єри для ефективного спілкування, навіть якщо комуніканти володіють якоюсь спільною мовою, можуть виникати ускладнення через культурні відмінності у використанні мов. До того ж кожна культура має свої норми, цінності та способи подання інформації, наслідком нерозуміння цих відмінностей стають образи, а то й конфлікти. Відомо також, що жести, міміку, погляд неоднаково трактують у різних культурах, що викликає плутанину. Дієвій комунікації перешкоджають політичні розбіжності, економічні санкції, зовнішні фактори, культурний шок. Усвідомлення цих аспектів, застосування відповідних стратегій дає змогу перетворювати міждержавні зносини в більш продуктивні.

У соціальній площині комунікація впливає на суспільство, соціальні групи, людей, та у зворотному напрямі. Вона – об'єкт дослідження багатьох наук. У лінгвістиці порушує питання вербальної комунікації; у соціолінгвістиці говорить про соціальну природу мови, особливості її функціонування в різних соціумах; у царині соціології встановлює зв'язки між соціальними суб'єктами; у політології акцентує інформаційні потоки між суб'єктами політики і влади; у психології

з'ясовує фактори успішної чи неспішної комунікації; в етнографії – культурологічні риси контактів людей у різних етносах. О. Курбан говорить, що соціальна комунікація має три базові функції: інформаційна, завдяки їй в суспільстві поширюють інформацію про дії, процеси, явища; експресивна, передає оцінку інформацію про щось; прагматична, вона є засобом, що спонукає людей до дій та реакцій [4, с. 64]. Тож ця царина багатфункційна, переймається різними соціально-комунікативними явищами на основі певних наукових теорій.

Сьогодні можемо переконливо говорити про глобальні можливості соціальної міжнародної комунікації. У цій площині визначаємо *три основні напрями соціальних перспектив міжнародної комунікації*.

1. *Економічні перспективи*. Міжнародна комунікація не лише змінює спосіб спілкування, а й має значний вплив на світову економіку. Зокрема, з'являються нові бізнес-моделі, адже взаємодія між країнами дає життя новим бізнес-схемам на основі соціального підприємництва. Розвивається інтернет-збут, продукуються далекосяжні маркетингові кампанії. Ринок глобалізується, дає шанс малим і середнім підприємствам, а співпраця між компаніями різних країн започатковує нові продукти й послуги. Соціальні міжнародні зв'язки змінюють споживчу поведінку, бо консументи обмінюються інформацією про продукти й послуги та впливають на вибір один одного. Міжнародна комунікація розгортає нову відкриту економіку, де поширення інформації є рушійною силою, створює нові можливості для підприємництва й нові робочі місця. Також взаємодія між країнами вдосконалює туристичну сферу задля бізнес-поїздок, відпочинку, агротуризму, наукового туризму, хобі-туризму тощо. Економічні можливості лежать на поверхні – це покращення функціонування та розвиток соціально-економічних систем і процесів світового співтовариства, однак, щоб уповні реалізувати цей потенціал, країнам спільно треба розв'язувати низку проблем (безпека, приватність, рівність доступу до технологій тощо).

2. *Політичні перспективи*. Сучасні технології та інструменти комунікації радикально змінюють політичний ландшафт, надають людям безпрецедентні можливості для участі в політичному процесі та впливу на нього. М. Дем'яненко зазначає, що політична комунікація – це комунікативний феномен, бо з'ясування її проявів і наслідків важко вкласти в систему загальновизнаних політико-філософських теорій і підходів [2, с. 405]. Світова політика демократизується, сьогодні громадяни можуть реагувати на певні політичні події не лише у своїй, а

й в іншій країні, організовувати акції, протести й інші форми громадянської активності. Саме соціальні мережі є інструментом для мобілізації прихильників та організації політичних реакцій, і політики активно використовують мережі для координації дій своїх послідовників. Політикам доводиться бути відкритими, й не лише в межах своєї країни. Зокрема, у ст. 13 Закону України «Про політичні партії» (2001) визначено, що вітчизняні політичні партії можуть підтримувати зв'язки з політичними партіями інших держав, укладати угоди про різні форми співробітництва. Тому держава, яка дбає про свої політичні інтереси, повинна адаптуватися до соціальних умов міжнародної політичної комунікації.

3. *Міжкультурні перспективи.* Міжнародна комунікація має вплив на культуру, формуючи нові способи взаємодії, обміну цінностями та ідеями між людьми різних країн. Ю. Полякова, О. Шайда, А. Степанов говорять про поняття «культурна дипломатія», в основі якої міжнародне спілкування, культура стає динамічною системою, де цивілізаційні цінності відіграють роль інформаційних сигналів у суспільстві [5, с. 59]. Це збагачення культурного досвіду, коли люди дізнаються про різні народи, їхні традиції, мистецтво, що слугує розширенню світогляду та толерантності задля зменшення стереотипів, упереджень та конфліктів. Це й збереження нематеріальної культурної спадщини, такої як мови, ремесла, звичаї, свята, обряди. У процесі формування глобальної культури люди з різних країн можуть спілкуватися, ділитися своїм досвідом і розробляти спільні проекти. Міжкультурний діалог формує критичне мислення, ставить під сумнів шаблонність та упередженість щодо інших націй і народів, унеможливорює домінування одних культур та знищення інших культурних просторів.

Загалом соціальні перспективи міжнародної комунікації є динамічними. Тому важливо використовувати її економічні, політичні й культурні можливості для зміцнення міждержавного порозуміння, розвитку глобальної спільноти, пошуку соціально прийнятних й етично обґрунтованих засобів співдії.

Література:

1. Вегеш М., Палінчак М., Петрінко В. Геополітика в постатях і термінах : підручник. Ужгород : ВД «Гельветика», 2020. 786 с.
2. Дем'яненко М. Політична комунікація: сутнісні характеристики і проблеми інформаційної безпеки. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2022. Вип. 64. С. 395–408.

3. Копійка В. В. Міжнародні комунікації як детермінанти зовнішньої політики світових акторів. *International relations, part «Political sciences»*. 2019. № 21. URL: http://matveev.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/3844.
4. Курбан О. В. Соціальна комунікація в системі сучасного наукового знання. *Інформаційне суспільство*. 2009. С. 64–66.
5. Полякова Ю. В, Шайда О. Є., Степанов А. В. Культурна дипломатія як інструмент міжнародної комунікації. *Вісник ЛТЕУ. Економічні науки*, 2023. № 71. С. 57– 63.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-534-1-55>

**LITERARY PSEUDONYMS OF UKRAINIAN WARRIORS
(BASED ON THE NOVEL “THE BOOK OF LOSS
AND DEFICIENCY” BY VLADYSLAV IVCHENKO)**

**ЛІТЕРАТУРНО-ХУДОЖНІ ПСЕВДОНИМИ ВОЇНІВ-УКРАЇНЦІВ
(ЗА РОМАНОМ «КНИГА ВТРАТ І НЕСТАЧ»
ВЛАДИСЛАВА ІВЧЕНКА)**

Vehesh A. I.

*PhD in Philology,
Associate Professor of the Department
of Ukrainian Language
Uzhhorod National University,
Uzhhorod, Ukraine*

Вегеш А. І.

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української мови
Ужгородський національний
університет,
м. Ужгород, Україна*

В антропонімній системі псевдоніми займають особливе місце. Літературно-художній антропонім (позивні) воїнів російсько-української війни, які функціонують в оповіданнях «Книги втрат і нестач» Владислава Івченка заслуговують на увагу. Автор знає картину війни, де правлять смерть, біль, горе, страх, відчай, але поруч з трагедією є героїзм, надія, віра, пристрасть та гумор. Навіть у найскладніших ситуаціях бійці вміють посміятися з ворога, а також із себе, як колись козаки. Вони також дотепні у творенні позивних, які є самодостатніми. «Псевдоніми українських воїнів, крім основної функції, можуть мати